

#### IV. PISNA OCENA: RECENZIJU UČBENIKA:

Tanja Jelenko: KNJIŽEVNOST V TEMAH

DOM, DOMOVINA, SVET, DRUGAČNI IN ZAZNAMOVANI, SAMOTNEŽI IN ČUDAKI, LJUBEZEN, POSAMEZNIK, DRUŽINA, DRUŽBA, ŽANRSKA KNJIŽEVNOST

Učbenik z berilom *Književnost v temah* avtorice Tanje Jelenko, ki je namenjen štiriletnemu srednjemu strokovnemu izobraževanju, obravnava literarnozgodovinske sklope po tematsko-historičnem načelu, in sicer naslednjih pet: Dom, domovina, svet, Drugačni in zaznamovani, Samotneži in čudaki, Ljubezen, Posameznik, družina, družba ter Žanrska književnost, znotraj katere so predstavljeni naslednji žanri: mladinsko pripovedništvo, potopis, dnevnik, biografija, avtobiografija, kriminalno pripovedništvo (predlagam spremembo poimenovanja te vrste žanra, in sicer: detektivka in kriminalka), zgodovinsko pripovedništvo, fantastično in znanstvenofantastično pripovedništvo. Vsi sklopi so tematsko zastavljeni, vendar znotraj njih prevladujeta načeli: od preteklosti v sodobnost, tuja – slovenska književnost.

V učbeniku *Književnost v temah* je združen zelo širok izbor tematsko raznolikih besedil proze, poezije in dramatike, s poudarkom na sodobni književnosti, z didaktičnim, metodičnim in literarnovednim instrumentarijem, tako da ustreza priporočilom srednjega strokovnega izobraževanja Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje. Učbenik poleg tega uspešno nadgrajuje zastavljene izobraževalne, didaktične in metodične cilje, kar pomeni, da sledi tudi sodobnim spoznanjem stroke in hkrati zadošča psihološko-razvojnemu vidiku dijakov v štiriletnem srednjem strokovnem izobraževanju.

Učbenik z berilom *Književnost v temah* temelji na sočasni predstavitvi in povezavi literarnih tem, ki se pojavljajo tudi v drugih vrstah umetnosti, zlasti filmski umetnosti (npr. literarni Tavčarjev tekst cvetje v jeseni v povezavi z istoimenskim filmom), kar omogoča izpostavitve estetskih ter etičnih kriterijev kakor tudi vprašanj razločevalnih značilnosti literarne od ostalih oblik umetnosti. Avtorica pa izpostavi tudi povezave književnosti z neumetnostnimi območji, ki jih navezuje zlasti na internetni medij, še posebej v smislu dodatnega pojasnjevanja spoznavnih kategorij posameznih literarnih besedil. Le-te dijaki načeloma sami poiščejo v sklopu nalog, ki nadgrajujejo obstoječa temeljna znanja posameznega sklopa. Tudi stvarna pojasnila ob robu učbenika predstavljajo potreben nabor literarnoteoretičnih in literarnozgodovinskih dejstev, podatkov in komentarjev, ki na nevsiljiv način povezujejo literarna znanja z doživljajsko shemo dijakov.

Učbenik *Književnost v temah* prinaša, zlasti z izborom aktualnih tematskih področij, ki nagovarjajo vsakega mladostnika (npr. ljubezen, dom, drugačnost) izpostavitve najrazličnejših vrednostnih in socialnih vprašanj, o katerih dijaki v povezavi z literarnimi besedili premišlujejo in jih v obliki odgovorov verbalizirajo ali zapisujejo, s tem pa se tudi opredeljujejo in med seboj primerjajo nastale ugotovitve. Pouk književnosti postaja na takšen način dinamičen proces, ki prestopa meje svojega področja, vzpostavlja tako medpredmetne povezave, kakor na primer s predmetom angleščine glede Shakespearovih prevodov Sonetov v slovenščino kakor tudi s sociologijo pri raziskovanju položaja ženske v družbi nekoč in danes. Vse te vzpostavljene povezave se ustvarjajo preko določenih priporočenih nalog učitelja slovenščine, ki z navajanjem na interdisciplinarno povezovanje humanističnih strok omogočajo dijakom kompleksnejši način razmišljanja in dožemanje književnosti kot intimne refleksije avtorjev najrazličnejših osebno-doživljajskih in družbenih situacij, v katerih so se nahajali v preteklosti in se nahajajo tudi danes.

Pri tako zastavljenem književnem pouku se dijaki usposablajo za branje in interpretacijo literarnih besedil na ravni razmišljujočega bralca, saj so odlomki izbrani tako, da dijaka napeljejo v branje celotnega literarnega dela, kar je med drugim tudi temeljni cilj književnega pouka (razvijanje bralne kulture).

Različna literarna besedila, razporejena v aktualne tematske sklope, dijaki razumevajo, aktualizirajo, zlasti pa s pomočjo svojih izkušenj vrednotijo prebrana dela. Vse to ima dokazan pozitiven vpliv na razvijanje dijakove boljše samopodobe, empatije, strpnosti in moralnega ter socialnega čuta. Interpretacije posameznih besedil so povezane s številnimi in raznolikimi nalogami na enostavnejšem in zatem zahtevnejšem nivoju, zlasti v smislu pisnega in govornega poustvarjanja, pisanja esejev, grafitov, scenarijev, debat do multivizijskih predstavitev, ki lahko zajemajo najrazličnejša področja poustvarjanja literarnega besedila s skupnim tematskim jedrom. Dragocena popotnica tem vsestranskim strokovnim metodično-didaktičnim prizadevanjem pa je izpostavitve pomena slovenske književnosti v kontekstu medkulturnega dialoga.

Blauša Pruf